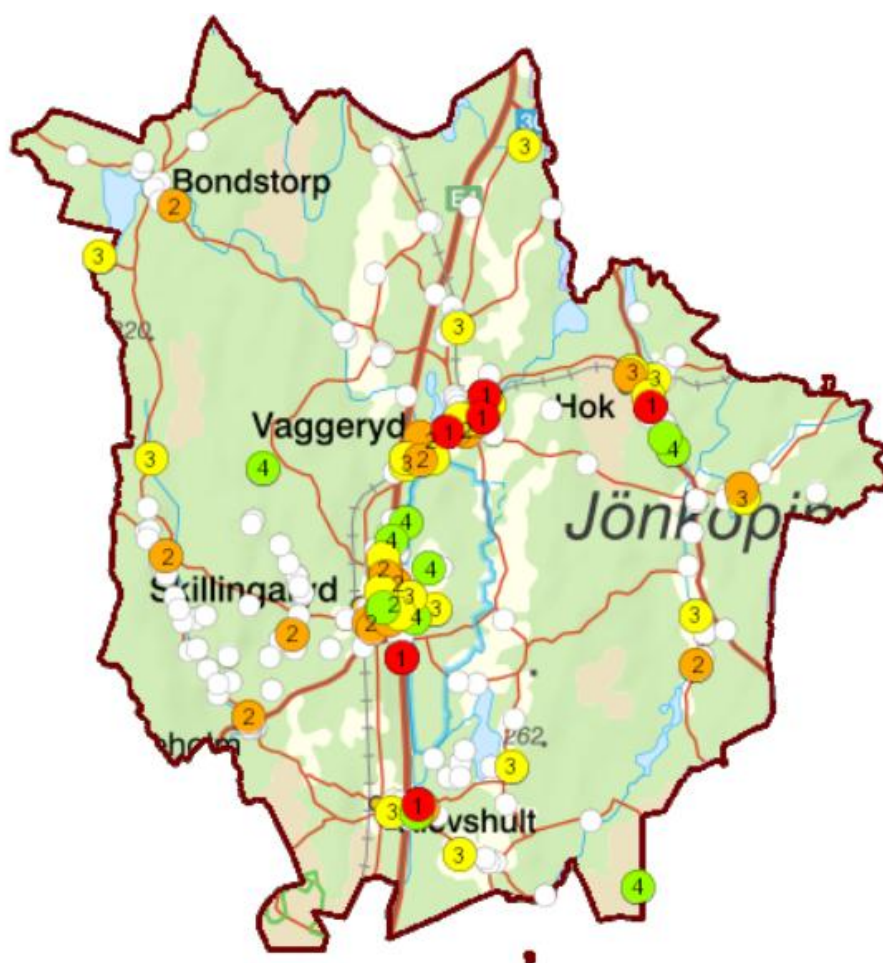

Handlingsplan för arbete med förorenade områden i Vaggeryds kommun

Innehåll

1. Inledning	3
1.1. Bakgrund förorenade områden.....	3
1.2. Syfte	4
2. Lägesbeskrivning	5
2.1 Branschklass och riskklass.....	5
2.2. Förekomst av förorenade områden i Vaggeryds kommun	5
3. Mål för arbete med	11
3.1. Nationella miljömål.....	11
3.2. Regionala miljömål	11
3.2.1. Åtgärdsprogram för hälsans miljömål.....	11
3.3. Lokala miljömål.....	11
3.4. Vattenförvaltningens mål	13
4. Tillsynsarbetet.....	14
5. Kommunens roller som verksamhetsutövare, fastighetsägare eller huvudman.....	15
6. Prioriteringsgrunder	16
6.1. Objekt i riskklass 1 och 2	16
6.2. Branschklass 2	16
6.3. Nedlagda deponier	16
6.4. Objekt som påverkar ytvattenförekomster och grundvattenförekomster	17
6.5. Exploateringsområden	17
6.6. Klorerade lösningsmedel och PFAS	18
6.6.1 Klorerade lösningsmedel	18
6.6.2 PFAS.....	20
7. Kommunens organisation, ansvar och resurser för arbete med förorenade områden.....	23
8. Strategi och resursbehov	24
8.1 Aktivitets-och tidsplan.....	24
8.2. Resursbehov.....	25
8.3 Finansiering.....	25

1. Inledning

1.1. Bakgrund förorenade områden

Ett förorenat område är en plats som är så förorenad att den kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. På ett förorenat område överskrider halterna av en förorening den lokala bakgrundshalten, det vill säga halten av ett ämne som förekommer naturligt i omgivningen. Området kan utgöras av mark, vatten, sediment och/eller byggnader och anläggningar. ([Strategipaketet - EBHportalen](#)).

I Sverige finns över 80 000 identifierade förorenade områden. Länsstyrelsen med hjälp av kommunerna har kartlagt potentiellt förorenade områden i EBH-stödet, en nationell databas som samordnas av Länsstyrelsen. En del av dessa har inventerats och riskklassats enligt MIFO fas 1 (Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden, NV 4918). Några har undersökts och riskklassats enligt MIFO fas 2. Syftet med EBH-stödet och arbetet enligt MIFO är att få en prioriteringsgrund för vilka förorenade områden som är motiverat att prioritera för fortsatta utredningar och åtgärder.

Arbetet med förorenade områden styrs av miljöbalken (SFS 1998:808) och det nationella miljö kvalitetsmålet "Giftfri miljö" (Regeringens proposition 2009/10:155). Delmål för arbetet är att hälften av alla riskklass 1 och 2 objekt ska vara åtgärdade tills 2040, och alla ska vara åtgärdade till 2050.

Länsstyrelsernas nationella grupp för tillsynsvägledning har utformat ett strategipaket för att underlätta kommunernas arbete med förorenade områden ([Strategipaketet - EBHportalen](#)).

I detta strategipaket ingår en mall för handlingsplaner som har används som underlag för denna handlingsplan.

Planen tar även avstamp i Vaggeryds kommuns miljöprogram (2022–2025) samt är en del i arbetet med åtgärd 2 – Miljötillsyn och prövning i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2022–2027¹.

Vaggeryds kommun ligger i nordvästra delen av Småland och har ca 15 000 invånare. Kommunen består till en stor del av barrskog och myrmark. I kommunen finns en del mindre tätorter och två större centralorter - Vaggeryd och Skillingaryd. Landarealen är på ca 830 km². Kommunen har präglats av både historisk och nutida industriverksamhet, framförallt inom möbeltillverkning och metallbearbetande verkstadsindustri. Denna typ av industri har historiskt sett bidragit till farliga föroreningar som exempelvis klorerade eller andra lösningsmedel, lacker, färger, oljor eller tungmetaller vilket därmed kan vara några av de vanligare föroreningarna i kommunens mark- och vattenområden.

¹ [Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 Västerhavets vattendistrikt | Vattenmyndigheterna](#)

1.2. Syfte

Syftet med denna handlingsplan är att beskriva förorenade områden i Vaggeryds kommun och status för arbetet med förorenade områden. Handlingsplanen ska ge förutsättningar för ett mer strategiskt och systematiskt arbete enligt det nationella strategipaketet och bidra till måluppfyllelse av miljömålet Giftfri miljö.

Handlingsplanen syftar till att tydliggöra prioriteringar, behov av resurser, ansvarsfördelning, mål för arbetet med förorenade områden samt ange strategi och tidplan för de aktiviteter som behöver genomföras. Planen riktar sig till alla handläggare på alla olika enheter inom kommunen som på något sätt kommer i kontakt med förorenade områden. Till planen finns en lista över prioriterade objekt utifrån risk eller lokalisering, som grund för förelägganden eller som underlag för diskussioner vid förvaltningsövergripande frågor, planer och bygglov mm.

2. Lägesbeskrivning

2.1 Branschklass och riskklass

Branschklass (BK) är en gruppriskklassning som baseras på generella bedömningar av verksamhet/bransch. Dessa anges i *branschklass 1 – 4* där branschklass 1 innebär den största risken. En lista över branscher och vilken branschklass de tillhör finns på naturvårdsverkets hemsida². Branscher i branschklass 1–2 är prioriterade för inventering inom tillsynen av förorenade områden. Inom branschklass 3 kan vissa branscher behöva inventeras eller vissa objekt beroende på omständigheterna, medan objekt inom branschklass 4 inte är aktuella för inventering inom tillsynen i dagsläget.

Vid inventering av förorenade områden görs en bedömning av de risker för människors hälsa och miljön som det förorenade området kan leda till och området placeras i en *riskklass 1 – 4* där *riskklass 1* är mycket stor risk och riskklass 4 motsvarar liten risk.

Riskklassning enligt metodiken för inventering av förorenade områden (MIFO)³ görs i två steg, där MIFO fas 1 är en inventerande fas som syftar till att avgöra vilka objekt som bör prioriteras för undersökning, MIFO fas 2. Förorenade områden i riskklass 1 och 2 är prioriterade för inventering och undersökning. Om klassningen kvarstår kan behov av fortsatta utredningar, riskbedömningar och åtgärdsutredningar samt behov av åtgärder föreligga. Objekt i riskklass 3 och 4 är generellt sett inte mål för tillsynsarbetet inom förorenade områden i dagsläget, men undersökningar och saneringsåtgärder på lägre prioriterade objekt kan ske i samband med exploatering eller avveckling av miljöfarlig verksamhet vilket också bidrar till uppfyllandet av miljömålet Giftfri miljö.

2.2. Förekomst av förorenade områden i Vaggeryds kommun

Inom Vaggeryds kommun fanns i januari 2025 totalt 336 objekt i länsstyrelsernas databas EBH-stödet (2025-01-14). 242 objekt har i olika skeden av MIFO-processen bedömts vara ej prioriterade för vidare arbete (benämns "ingen åtgärd"), medan 10 av objekten är åtgärdade. Av resterande objekt är 34 stycken inventerade och riskklassade, medan det kvarstår 34 objekt i branschklass 2 som är prioriterade för inventering och riskklassning.

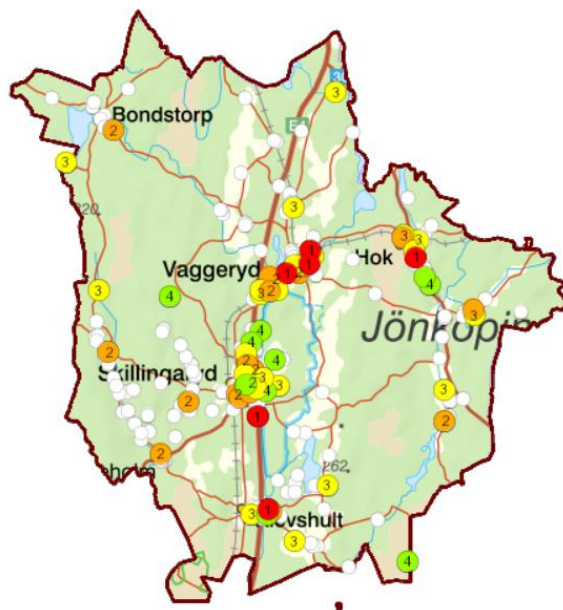
I kommunen finns 3 objekt i riskklass 1 och 30 objekt i riskklass 2, varav 1 respektive 24 har kommunen som tillsynsmyndighet. Fördelningen av risk- och branschklassade objekt framgår av Figur 2 och Tabell 1.

Objekt benämnda "ingen åtgärd" är inte nödvändigtvis inventerade eller provtagna och kan därför få en ny bedömning till följd av mer information, exempelvis i samband med provtagning vid exploatering eller avveckling av miljöfarlig verksamhet.

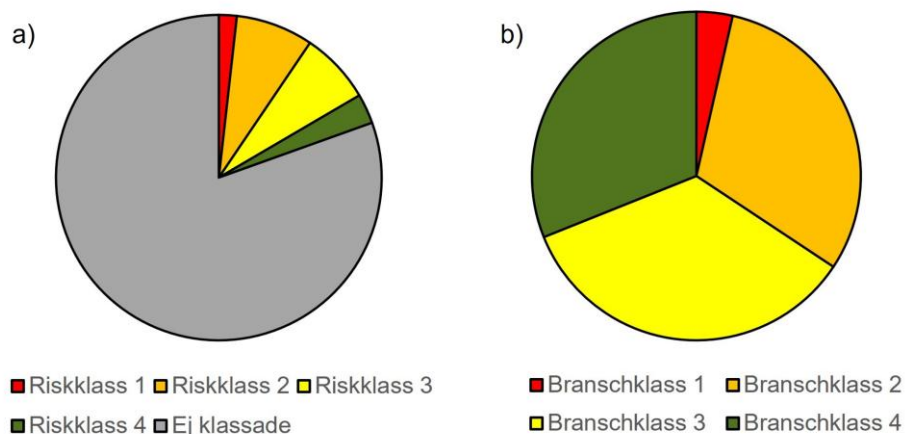
Det kan även förekomma objekt som kommunen inte har kännedom om eller som inte är officiellt identifierade och införda i EBH-kartan och därmed inte är med i listan av potentiellt förorenade områden.

² [branschlistan-2020-foro-renade-omraden.pdf \(naturvardsverket.se\)](#).

³ Metodik för inventering av Förorenade områden, Naturvårdsverkets rapport 4918.

Figur 1. Konstaterat eller potentiellt förorenade objekt i Vaggeryds kommun samt objektens riskklass. Objekt som har fått en riskklass tilldelad illustreras med färger och nummer för riskklass. 1 – mycket stor risk, 2 – stor risk, 3 – måttlig risk och 4 – låg risk. Objekt som saknar riskklass (E-objekt) illustreras med vita plottar. Kartan går att finna i kommunens GEOSECMA och baseras på länsstyrelsernas EBH-stöd.

Figur 2. a) fördelning avseende riskklassning av potentiellt eller konstaterat förorenade objekt i Vaggeryds kommun och b) fördelning av branschklassade potentiellt eller konstaterat förorenade objekt i Vaggeryds kommun. Källa: Länsstyrelsernas EBH-stöd 2025-01-14.

Tabell 1. Fördelning i riskklass och branschklass för de 336 potentiellt eller konstaterat förorenade objekten i Vaggeryds kommun. Källa: Länsstyrelsernas EBH-stöd 2025-01-14.

	Riskklass 1	Riskklass 2	Riskklass 3	Riskklass 4	Ej klassade	"Ingen åtgärd"
Branschklass 1	1	2	6	3		9
Branschklass 2	2	27	15	2	51	23
Branschklass 3			4	2	121	114
Branschklass 4		1	1		98	96
Totalt	3	30	26	7	270	242

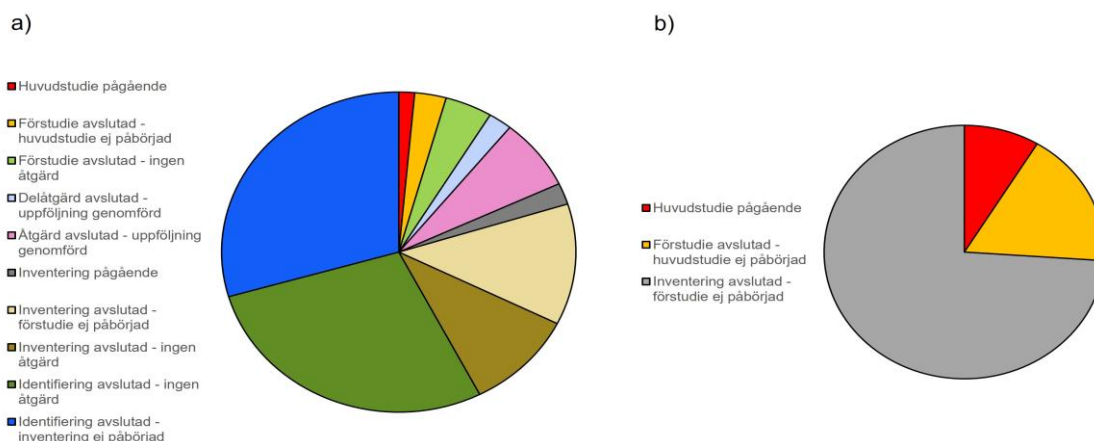
Förorenade objekt i riskklass 1 och riskklass 2 samt tillsynsmyndighet presenteras i Tabell 2. Sammanlagt 33 förorenade objekt har placerats i dessa riskklasser.

Tabell 2. Förorenade objekt i riskklass 1 och 2 i Vaggeryds kommun samt tillsynsmyndighet. Källa: Länsstyrelsernas EBH-stöd 2025-01-14.

Riskklass	Primär bransch	Branschklass	Objektnamn	Tillsyns- myndighet
1	Sekundära metallverk	2	F.d. Klevshults smältverk AB m.fl.	Länsstyrelse
1	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	F.d. Swedform	Länsstyrelse
1	Övrigt BKL 1	1	Järnbacken Återvinning AB	Kommun
2	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	2	F.d. Skillingaryds avfallsupplag	Kommun
2	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	2	Kalvadalens avfallsupplag	Kommun
2	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	2	fd. Hoks avfallsupplag	Kommun
2	Anläggning för farligt avfall	2	Cromtjänst Produktion AB	Länsstyrelse
2	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	2	F.d. Skillingaryds norra avfallsupplag	Kommun
2	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	2	fd. Bondstorps avfallsupplag	Kommun
2	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	2	fd. Åkers avfallsupplag	Kommun
2	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	2	fd. Klevshults avfallsupplag	Kommun
2	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	2	Hagafors avfallsupplag	Kommun
2	Betning av säd	2	F.d. Krokhemmets kvarn	Kommun
2	Industrideponier	2	Munksjötippen	Länsstyrelse
2	Järn-, stål- och manufaktur	1	Fd. Elghammar bruk/Fd. Elghags/WOG industri m.fl	Kommun
2	Kemtvätt - med lösningsmedel	2	F.d. Tages Kemiska Tvätt/ Vaggeryds kemtvätt	Kommun
2	Massa och pappersindustri	1	Waggeryd Cell AB, f.d. Munksjö AB sulfatfabrik m.fl.	Länsstyrelse
2	Sågverk med doppning	2	Munksjö AB, Hoksågen/VIDA Energi AB (Wisswood)	Kommun
2	Sågverk med doppning	2	Einars Trävaruaffär/Einars Trä AB	Kommun
2	Tungmetallgjutier	2	Håkansson & Söner, J A Strand	Kommun
2	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	Uppåkra Mekaniska AB (1)	Kommun
2	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	Uppåkra mekaniska verkstad (2) m.fl.	Kommun
2	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	F.d. KG Svets & Mekaniska m.fl	Länsstyrelse
2	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	Vaggeryds Hydraulik AB m.fl.	Kommun
2	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	Proton Skillmech AB	Kommun
2	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	F.d. Mek Verkstad ALP AB (gamla platsen)	Länsstyrelse
2	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	Proton Anders Krahner AB	Kommun
2	Ytbehandling av metaller elektrolytiska/kemiska processer	2	F.d. Flextronics/ fd Swedform Metall AB	Länsstyrelse
2	Ytbehandling av metaller elektrolytiska/kemiska processer	2	Sintek Intern.,AK Verkstads AB/Sintek Design m.fl.	Kommun
2	Ytbehandling av metaller elektrolytiska/kemiska processer	2	Kendrion Presso AB/Presso mekaniska AB	Kommun

I Figur 3 och Tabell 3 anges status för Vaggeryds kommuns tillsynsobjekt i riskklass 1 och riskklass 2. I 13 av de 24 objekten i riskklass 1 och 2 där Vaggeryds kommun är tillsynsmyndighet har endast MIFO fas 1 genomförts, vid åtta objekt har MIFO fas 2

genomförts. Riskklassning kan därför komma att ändras på grund av nya undersökningar enligt MIFO 2, där ny information framkommer.

Figur 3. Status för de förorenade objekt i Vaggeryds kommun där kommunen har tillsynsansvar, a) visar samtliga objekt och b) objekt i riskklass 1 och 2.

Tabell 3. Status för kommunens förorenade objekt i riskklass 1 och 2. Källa: Länsstyrelsernas EBH-stöd 2025-01-14.

Id	Objektnamn	Status	Underlag/metodik (Riskklass)
151905	Kalvadalens avfallsupplag	Förstudie avslutad – huvudstudie ej påbörjad	MIFO 2
151906	fd. Bondstorps avfallsupplag	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
151907	fd. Hoks avfallsupplag	Förstudie avslutad – huvudstudie ej påbörjad	MIFO 2
151910	fd. Åkers avfallsupplag	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
151911	F.d. Skillingaryds norra avfallsupplag	Förstudie avslutad - huvudstudie ej påbörjad	MIFO 2
151912	fd. Klevshults avfallsupplag	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
151913	F.d. Skillingaryds avfallsupplag	Förstudie avslutad – huvudstudie ej påbörjad	MIFO 2
151919	Hagaforvs avfallsupplag	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
151930	Munksjö AB, Hoksågen/VIDA Energi AB (Wisswood)	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
151932	Proton Skillmech AB	Förstudie avslutad - huvudstudie ej påbörjad	Utredning
151933	Järnbacken Återvinning AB	Huvudstudie pågående	MIFO 2
151937	F.d. Tages Kemiska Tvätt/ Vaggeryds kemtvätt	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
151941	Uppåkra mekaniska verkstad (2) m.fl.	Förstudie avslutad - huvudstudie ej påbörjad	MIFO 2
151954	Proton Anders Krahner AB	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
151970	Vaggeryds Hydraulik AB m.fl.	Förstudie avslutad - huvudstudie ej påbörjad	MIFO 2
151995	Uppåkra Mekaniska AB (1)	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
151998	Einars Trävaruaffär/Einars Trä AB	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	BKL
152002	Kendrion Presso AB/Presso mekaniska AB	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
152033	T Ahlgrens Mek Verkstads AB	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
152107	Sintek Intern.,AK Verkstads AB/Sintek Design m.fl.	Förstudie avslutad - huvudstudie ej påbörjad	MIFO 2
152148	Håkansson & Söner, J A Strand	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	BKL
152172	Fd. Elghammar bruk/Fd. Elghags/ WOG industri m.fl	Förstudie pågående	MIFO 1
184754	F.d. Krokhemmets kvarn	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1
152115	Bergqvist Hydraulik AB m.fl.	Förstudie avslutad - ingen åtgärd	MIFO 2
152116	Krahners (gamla platsen 2)	Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	MIFO 1

Samtliga objekt i branschklass 1 är riskklassade. I branschklass 2 saknas riskklass för 50 av kommunens tillsynsobjekt (Tabell 4). Av dessa är 12 SPIMFAB-objekt.

Tabell 4. Ej riskklassade förorenade objekt (E) i branschklass 2, där kommunen är tillsynsmyndighet. I tabellen visas status, fastighet och om ansvarig verksamhetsutövare finns. Källa: Länsstyrelsernas EBH-stöd 2025-01-14.

Id	Objektnamn	Status	Fastighet	Ansvarig
151999	Atteviks Personvagnar	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	GETEN 1	Ja
176148	C H Jonssons Järnhandel och bensinmack	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	KRONAN 1	Ja
152078	Din-X/Fd Bilverkstad	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	LÄRKAN 2; LÄRKAN 3	Ja
151929	F.d. Skillingaryds Träförädlingsverk AB	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	*	Ja
151942	F.d. Vaggeryds Mekaniska AB/Vaggeryds Hydraulik AB	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	BALDER 1	Ja
151989	Fåglabäck Avfallsanläggning	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	FÅGLABÄCK 2:6>1	Ja
151979	Kommunförrådet	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	DRESSINEN 1	Ja
152135	Nians Bensin & Service/Preem/Fd Texaco	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	STÄDET 2	Ja
152117	Skillingaryds Stålrörsindustri m.fl	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	RÅDJURET 9	Ja
152040	Smålandsrasta AB/F.d. Åkeri	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	KLEVSHULT 1:116	Ja
152159	Vaggeryds Bil & Maskin	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	YGGEN 3	Ja
176147	Vaggeryds Järnhandel	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	FRIDENSBORG 11	Ja
151988	Asco Sales AB/Åsco Metallindustri/Åsco Metall AB	Inventering pågående	FÅGLABÄCK 2:17	Ja
152150	Mattssons Mekaniska AB/Möbelfabrik m. fl.	Åtgärd avslutad - uppföljning genomförd	TOR 10; TOR 9	Ja
152110	fd plantskola Skillingaryd	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	**	Nej
184858	Fd Skillingaryds handelsträdgård	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	LINGONET 17	Nej
152158	Lift Technologies Scandinavia AB m.fl.	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	YGGEN 1	Nej
151953	Skillingaryds Verktygs AB m.fl.	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	BOCKEN 4	Nej
152112	Staffansboda Industri AB	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	RALLARROSEN 1	Nej
152118	Holmbergs Rörmöbler AB m. fl.	Inventering pågående	RÄVEN 3	Nej
184887	Vaggeryds handelsträdgård	Åtgärd avslutad - uppföljning genomförd	BJÖRKEN 6; BJÖRKEN 8; BJÖRKEN 9	Nej
152134	T. Jonssons Speceri- och diversehandel/Bensinmack	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	STÅNGJÄRNET 8	Okänt
176168	Bensinmack/Thomas Jonsson	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	BYARUM 1:4	Okänt
176132	BP/David Aronssons Speceriaffär	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	GÄSTGIVAREN 1	Okänt
152006	F.d. Nynäs (Texaco/Gulf/Nafta)	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	GÄDDAN 1	Okänt
176154	K G Claessons Speceriaffär & bensinstation, Texaco	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	TRANAN 1	Okänt
152126	Q8 Larssons Bilservice	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	SKRUVEN 8	Okänt
152009	Bensinpump/Sollfors Lanthandel SPIMFAB	Förstudie avslutad - ingen åtgärd	GÄRAHOV 1:15	SPIMFAB
152015	Bensinstation Götastrand, SPIMFAB/Gulf-macken	Förstudie avslutad - ingen åtgärd	GÖTASTRAND 1:11	SPIMFAB
151984	F.d. bensinstation väster om Kvighult	Förstudie avslutad - ingen åtgärd	FISKABY 1:7	SPIMFAB
152043	fd. Mack vid ICA, SPIMFAB	Förstudie avslutad - ingen åtgärd	KLEVSHULT 1:65	SPIMFAB
152035	fd. Nynäs, SPIMFAB, Gulf m.fl	Förstudie avslutad - ingen åtgärd	HÅSTEN 7	SPIMFAB
152044	Mack, SPIMFAB	Förstudie avslutad - ingen åtgärd	KLEVSHULT 1:100	SPIMFAB
152160	Bensinmack, SPIMFAB	Åtgärd avslutad - uppföljning genomförd	ÅKER 1:11	SPIMFAB
180372	F.d. Kuwait	Åtgärd avslutad - uppföljning genomförd	HOK 2:31	SPIMFAB
180373	F.d. okänd bensinstation	Åtgärd avslutad - uppföljning genomförd	GRÄSHULT 1:18	SPIMFAB
151939	F.d. Pump Bratteborg, SPIMFAB	Åtgärd avslutad - uppföljning genomförd	AMMELUND 1:7	SPIMFAB
152061	Forsbergs BP-mack SPIMFAB	Åtgärd avslutad - uppföljning genomförd	LINJALEN 7	SPIMFAB
152005	Wilhem Sandahls Åkeri	Åtgärd avslutad - uppföljning genomförd	GRÄSHULT 2:14	SPIMFAB

152073	Cirkle K f.d. Statoil, Dombys Bensin & Service	Delåtgärd avslutad - uppföljning genomförd	LÄGRET 1:9	Ja
152093	fd. Caltex/Texaco	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	STÄMJÄRNET 1	Ja
152155	fd. Gulf (gamla Gulf Sturegatan-Storgatan) m. fl	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	UTTERN 10	Ja
152007	fd. Shell/Carl Fribergs Speceriaffär	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	GÄDDAN 9	Ja
151969	Preem Götaström (fd Texaco/Caltex)	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	FÅGLABÄCK 2:10>2	Ja
176923	Qstar Försäljning Morarp Hok	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	MORARP 2:40	Ja
152151	Shell Vaggeryd	Förstudie avslutad - ingen åtgärd	TREKANTEN 8	Ja
152109	Shell/Oscar Ljungbergs Järnhandel	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	PÅLEN 1:1>1	Ja
176133	Shell/Petrus Ericsson & Söners mack	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	JUPITER 8	Ja
152018	Holms Bil AB/Qstar (fd Jet)	Åtgärd avslutad - uppföljning genomförd	HASSELN 3	Ja
	Smålands Metall & Återvinning AB	Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	HAGSHULT 1:9	Ja

*. BJÖRNEN 2; BJÖRNEN 3; BJÖRNEN 7; GETEN 2; LOKATTEN 6; PÅLEN 1:1; TIGERN 2; TIGERN 3; TIGERN 5; TIGERN 6; TIGERN 7

**.. PÅLEN 1:1>2; PÅRONET 10; PÅRONET 11; PÅRONET 4; PÅRONET 5; PÅRONET 6; PÅRONET 7; PÅRONET 8; PÅRONET 9; ÄPPLET 10; ÄPPLET 6; ÄPPLET 7; ÄPPLET 8; ÄPPLET

3. Mål för arbete med

3.1. Nationella miljömål

Det övergripande målet för miljöarbetet i Sverige är att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Som ett riktmärke finns 16 nationella miljökvalitetsmål fastställda av riksdagen. Arbetet med förorenade områden berör flera av dessa mål, t ex Giffri miljö, God bebyggd miljö och Grundvatten av god kvalitet.

Miljökvalitetsmålet Giffri miljö innebär:

”Att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället, ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.”

För att uppnå de nationella miljömålen har de brutits ner till mål på olika nivåer, t.ex. preciseringar av miljökvalitetsmål, etappmål, tillsynsmål, regionala tillsynsmål etc.

Regeringen har fastställt sex stycken preciseringar för miljökvalitetsmålet Giffri miljö varav ett berör förorenade områden:

”Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön”

Det finns för närvarande inte något nationellt etappmål för förorenade områden.

3.2. Regionala miljömål

3.2.1. Åtgärdsprogram för hälsans miljömål

I Jönköpings län finns fem olika åtgärdsprogram för 16 nationella miljökvalitetsmål. Åtgärdsprogrammen är tematiska och berör olika miljömål. Programmen ska ge vägledning och stöd för prioritering av insatser i regionala och lokala miljömålsarbetet för att nå de berörda miljökvalitetsmålen samt de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030.

I åtgärdsprogrammet för hälsans miljömål har man samlat åtgärder som berör miljökvalitetsmålen frisk luft, giffri miljö, skyddande ozonskikt, säker strålmiljö samt god bebyggd miljö.

För åtgärdsprogrammet 2023-2027 fokusområde giffri miljö har följande åtgärder identifierats relaterat till arbetet med förorenade områden:

1. Öka kunskapen om handlingsplaner för förorenade områden
2. Inventera och riskklassa förorenade områden
3. Genomföra undersökningar av potentiellt förorenade områden
4. Arbeta med efterbehandlingsåtgärder av förorenade områden

Alla de fyra åtgärdsförslagen riktar sig till både kommunen och länsstyrelsen i Jönköping.

Öka kunskapen om handlingsplaner för förorenade områden

Syftet är att öka kunskapen hos tillsynsmyndigheter och verksamhetsutövare om hur handlingsplaner kan användas som verktyg i verksamheters egenkontroll. En ökad användning av handlingsplaner för förorenade områden ger förutsättningar för ett kontinuerligt arbete för att säkerställa att åtgärder vidtas som minskar miljöbelastningen från föroreningar. För att genomföra åtgärden ska följande steg göras:

- a) Länsstyrelsen fortsätter med tillsynsvägledning kring handlingsplaner för förorenade områden och utbildar handläggare på kommun och länsstyrelsen.
- b) Handläggare vid länsstyrelsen och på kommunerna informerar sina respektive tillsynsobjekt (pågående verksamheter i risk- eller branschklass 1 och 2) om handlingsplaner för förorenade områden.

Inventera och riskklassa förorenade områden

Målet är att öka kännedom om potentiellt förorenade områden för att undvika skador på människors hälsa och miljön. Syftet med åtgärden är att göra en systematisk inventering och riskklassning av samtliga potentiellt förorenade områden i länet. Alla potentiellt förorenade områden i länet med branschklass (BKL) 1 och 2 i EBH-stödet och med status "identifiering avslutad, inventering ej påbörjad" ska vid utgången av programperioden ha inventerats och riskklassats enligt MIFO fas 1 (Metodik för Inventering av Förorenade Områden). I de fall en fullständig MIFO-fas 1 inte är möjlig eller lämplig att genomföra kan tillsynsmyndigheten istället ange en bedömd riskklass, vilken då motiveras, eller göra en bedömning av ändrad status i EBH-stödet till "identifiering avslutad-ingen åtgärd" och ange en motivering till varför det inte bedöms motiverat att arbeta vidare med objektet.

Genomföra undersökningar av potentiellt förorenade områden

Målet är att få en översiktlig bild av inom vilka områden det kan finnas föroreningar. Syftet med åtgärden är att genomföra undersökning av potentiellt förorenade områden i länet. Undersökningar enligt MIFO fas 2 ska utföras på förorenade områden i riskklass 1 och 2 i enlighet med kommunens/Länsstyrelsens fastställda handlingsplan eller motsvarande styrdokument. Länsstyrelsen och kommunerna förelägger ansvariga att utföra översiktlig undersökning och riskklassning. I de fall det inte finns någon ansvarig kan statliga bidragsmedel sökas.

Arbeta med saneringsåtgärder för förorenade områden

Syftet med efterbehandling av förorenade områden, objekt i riskklass 1 och 2, är att långsiktigt minska riskerna för människors hälsa och miljön. Arbetet med saneringsåtgärder ska utföras på förorenade områden i riskklass 1 och 2 i enlighet med kommunens/Länsstyrelsens fastställda handlingsplan eller motsvarande styrdokument.

3.3. Lokala miljömål

I Vaggeryds kommun har man taget fram miljöprogram vars syfte är att beskriva hur kommunen ska arbeta med det strategiska och övergripande miljöarbetet i kommunen för att bidra till att uppnå både globala, nationella, regionala och lokala miljömål. Miljöprogrammen gäller för en 4-årsperiod och det senaste programmet gäller för perioden 2022–2025.

I miljöprogrammet för 2022–2025 har åtgärder för hållbar bebyggelse och samhällsplanering tagits fram. Tre av åtgärderna är direkt kopplade till förorenade områden.

- Åtgärd: Arbeta med saneringsåtgärder av riskklass 1 objekt ([Miljöbarometern -Arbete med saneringsåtgärder av riskklass 1 objekt \(miljobarometern.se\)](#)). Tillsynskrav på ansvarig verksamhetsutövare ställs så att arbete med åtgärder av förorenade områden påbörjas vid minst ett av kommunens tillsynsobjekt i riskklass 1.

- Ansvar: Miljö- och byggnämnden
 - Finansiering: Inom befintlig budget
 - Resultat: Kommunen är för närvarande tillsynsmyndighet för ett objekt i riskklass 1. Miljö- och byggförvaltningen har ställt krav på utredning enligt MIFO fas 2.
- Åtgärd: Arbete med saneringsåtgärder av riskklass 2 objekt ([Miljöbarometern -Arbete med saneringsåtgärder av riskklass 2 objekt \(miljobarometern.se\)](#)). Tillsyns krav på ansvarig verksamhetsutövare ställs så att arbete med åtgärder av förorenade områden ska påbörjas på minst fem av Vaggeryds kommuns tillsynsobjekt i riskklass 2. Åtgärder av förorenade områden ska genomföras på 5 riskklass 2-objekt i Vaggeryds kommun.
 - Ansvar: Miljö- och byggnämnden
 - Finansiering: Inom befintlig budget
 - Resultat: Arbete med saneringsåtgärder har påbörjats på riskklass 2-objekt i Vaggeryds kommun. 3 objekt är klara hittills. Det finns 71 riskklass 2 objekt och enligt Naturvårdsverket ska merparten av riskklass 2 objekten vara åtgärdade innan 2050.
 - Åtgärd: Inventering och riskklass enligt MIFO fas 1. Kommunen arbetar med målsättningen att alla potentiellt förorenade områden i kommunen som härrör från pågående verksamheter i prioriterade branscher (branschklass 1 och 2) inventeras och riskklassats enligt MIFO fas 1, samt ett urval av objekt i branschklass 3.
 - Ansvar: Miljö- och byggnämnden
 - Finansiering: Inom befintlig budget
 - Resultat: Inventering enligt MIFO fas 1 är genomfört på 47 objekt i kommunen. Det finns 32 objekt i branschklass 1 och 2 samt 8 objekt i branschklass 3 kvar att inventera.

Dessa åtgärder fanns även med i miljöprogrammet för perioden 2017-2021. De två första bedöms som att de genomförs kontinuerligt, medan inventering och riskklass enligt MIFO fas 1 genomfördes inte inom programperioden ([Miljöbarometern -Giffri miljö \(miljobarometern.se\)](#)).

3.4. Vattenförvaltningens mål

Målet med vattenförvaltningen enligt EUs vattendirektiv (2000/60/EG) är att allt vatten ska ha god status. Om god status inte uppnås behöver åtgärder genomföras. I Vaggeryds kommun har sex ytvattenförekomster och fyra grundvattenförekomster bedömts inte uppnå god status eller riskera att inte uppnå god status på grund av påverkan från förorenade områden, se tabell 6. För att uppnå målet om god status i ytvatten och grundvatten krävs utredningar och eventuellt åtgärder av förorenade områden för att minska påverkan på utpekade vattenförekomster.

4. Tillsynsarbetet

Av objekten i riskklass 1 och 2 i kommunen ligger 25 objekt på kommunens tillsynsansvar och 8 objekt på länsstyrelsen tillsynsansvar. Sammanlagt har kommunen ett utpekat tillsynsansvar för 148 objekt, varav 88 är pågående verksamheter som finns kvar att inventera och riskklassa.

Ärenden avseende förorenade områden kan indelas i egeninitierade respektive händelsestyrda ärendetyper. Det egeninitierade tillsynsarbetet ska styras mot de prioriterade objekten. Inom det händelsestyrda arbetet finns t.ex. granskning av detaljplaner i exploateringsärenden eller tillsynsinsatser vid grävarbeten som påverkar förorenade områden. Exempel på egeninitierade och händelsestyrda ärendetyper visas i tabell 5.

Tabell 5. I tabellen visas några exempel på egeninitierade och händelsestyrda ärendetyper samt exempel på insatser.

Ärendetyp	Händelsestyrd/ Egeninitierad	Exempel på inledande insatser
Inventerade nedlagda verksamheter – riskklass 1 och 2	Egeninitierad	Bedömning om ansvar finns. Tillsynsdialog om ansvarig finns. Om ej ansvarig finns – söka statligt bidrag för utredning och åtgärd
Ej inventerade nedlagda verksamheter i branschklass 1 och 2	Egeninitierad	Bedömning om ansvar finns. Tillsynsdialog om ansvarig finns om inventering. Om ej ansvarig finns – utför inventering enligt MIFO fas 1.
Inventerade pågående verksamheter – riskklass 1 och 2	Egeninitierad	Starta tillsynsdialog med ansvarig part om utredning. Om utredning visar på behov av åtgärder behöver ansvaret utredas ytterligare innan tillsynsdialog om åtgärder startas.
Ej inventerade pågående verksamheter i branschklass 1 och 2	Egeninitierad	Starta tillsynsdialog med ansvarig part om inventering. Om inventering bedöms som ett onödigt steg startas tillsynsdialog med ansvarig part om utredning.
Bidragsprojekt som erhållit bidrag för utredning eller åtgärder	Händelsestyrd	Agera huvudman eller tillsynsmyndighet under genomförandet.
Händelsestyrda ärenden (inifrån), t.ex. detaljplaner, exploatering, utredning/sanering av icke-prioriterade objekt mm	Händelsestyrd	Handläggning av ärendet och tillsynsdialog/yttrande/tillsynskrav etc
Händelsestyrda ärenden (utifrån), t ex olyckor, akuta ärenden, okända miljöskador, fastighetsaffärer, mark-, bygg- och rivningslov, exploatering	Händelsestyrd	Handläggning av ärendet och tillsynsdialog/yttrande/tillsynskrav etc

5. Kommunens roller som verksamhetsutövare, fastighetsägare eller huvudman

Kommunen har flera olika roller och ansvar i arbetet med förorenade områden. Miljö- och byggförvaltningens roll är bland annat:

- Att vara tillsynsmyndighet samt se till att undersökningar och åtgärder påbörjas på anläggningar som inte varit tillståndspliktiga, eller där kommunen tagit över tillsynen enligt miljöbalken.
- Att ansvara för att driva på arbetet med undersökningar och efterbehandlingar av förorenade områden på lokal nivå.
- Att inventera förorenade områden enligt MIFO vid pågående eller nedlagda verksamheter där kommunen har tillsynen.
- Att riskklassa fastigheter och uppdatera Länsstyrelsen kring ändrade riskklasser och nya undersökningar så att de kan inkluderas i EBH-stödet (mifo.jonkoping@lansstyrelsen.se). Detta kan göras antingen årligen eller kontinuerligt.

Kommunledningskontorets roll innefattar:

- Att efterbehandlingsarbetet beaktas vid beslut om markanvändning och fysisk planering.

6. Prioriteringsgrunder

Inom Vaggeryds kommun finns ett behov att övergripande prioritera mellan de förorenade områdena till följd av ett stort antal objekt och begränsade resurser.

I Vaggeryds kommun har följande prioriteringsgrunder bedömts vara mest relevanta:

- 1) Objekt i riskklass 1 och riskklass 2 (Tabell 2-3)
- 2) Objekt inom branschklass 2 (Tabell 4)

Utöver dessa kan andra faktorer vara vägledande för behov av prioritering, exempelvis:

- 3) Nedlagda deponier där kommunen är verksamhetsutövare
- 4) Objekt som påverkar ytvattenförekomster och grundvattenförekomster
- 5) Objekt inom kommande exploateringsområden
- 6) Objekt som kan vara förorenade av klorerade lösningsmedel eller PFAS

Värt att tänka på är risken för klimatförändringar på förorenade områden. Länsstyrelsen i Jönköping publicerade 2023 en GIS-analys av påverkan på grund av skyfall, översvämning och skred⁴. Till denna analys finns ett lager som går att finna i Länsstyrelsens GIS-karta och som bör tas hänsyn till vid fortsatt arbete och prioritering av förorenade områden.

6.1. Objekt i riskklass 1 och 2

Objekt i riskklass 1 innebär en mycket hög miljö- och hälsorisk, medan objekt i riskklass 2 innebär en hög risk. Riskklassningen är en sammanvägning av flera aspekter, men objekten i de båda riskklasserna kan vara mer eller mindre tidskänsliga vilket är varför prioriteringen görs från fall till fall. Objekt inom båda riskklasserna anses som prioriterade för utredning och åtgärder, se Tabell 2 och Tabell 3 ovan.

6.2. Branschklass 2

Branscher i branschklass 1–2 bör prioriteras vid inventering av förorenade områden, enligt riktlinjer från Naturvårdsverket och Länsstyrelserna, se Tabell 4 och Tabell 5 ovan. Objekten i Tabell 5 är separerade från resten på grund av verksamhetsutövarna. Att drivmedelbolagen är ansvariga för undersökning bör redan vara känt inom organisationerna och kan därför hanteras separat.

6.3. Nedlagda deponier

Vaggeryds kommun upprättade 2014 en handlingsplan med syfte att kartlägga och riskklassa nedlagda avfallsdeponier. Planen skulle verka för att främja statusen för flera av miljökvalitetsmålen och identifierade åtta avfallsdeponier i Vaggeryds kommun. Ansvarig för att driva utredningarna lades på tekniska förvaltningen som i nuläget utrett fyra av dessa deponier genom en MIFO fas 2 undersökning samt fyra genom MIFO fas 1. Inga åtgärder har utförts, utöver Gärhovs avfallsupplag som var sluttäckt redan innan handlingsplanen

⁴ Klimatpåverkan på förorenade områden och miljöfarlig verksamhet i Jönköpings län. Länsstyrelsen i Jönköpings län. 2023.
<https://www.lansstyrelsen.se/publikation?entry=260&context=25>

gjordes 2014. Arbetet med utredning av deponier fortsätter och det finns en generell tidsplan som syftar till att ett objekt ska undersökas varje år.

6.4. Objekt som påverkar ytvattenförekomster och grundvattenförekomster

Vattendirektivet (2000/60/EG) togs fram år 2000 för att långsiktigt säkra en hållbar vattenförvaltning inom EU. Målet med vattendirektivet är att sjöar, vattendrag och grundvatten ska uppnå god status. Om god status inte uppnås krävs åtgärder för att förbättra statusen.

I vattenmyndigheternas åtgärdsprogram pekar vattenmyndigheten på att kommunerna i sin tillsyn av förorenade områden särskilt ska prioritera och ställa krav på utredningar och åtgärder så att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas. I Vaggeryds kommun har förorenade områden pekats ut som en risk för påverkan på status i sex ytvattenförekomster och fyra grundvattenförekomster (VISS, 2022-07-13), Tabell 6.

Tabell 6. Vattenförekomster i Vaggeryds kommun där förorenade områden bedömts ha betydande påverkan på vattenkvaliteten i vattenförekomsterna. Källa: VISS 2022-07-13.

Vattenförekomst	Typ av vattenförekomst	Status ¹ /Risk ²	EBH-objekt
<u>Barnarp</u>	Grundvatten	God/Potentiell påverkan	152285 - F.d. Lovsjö Bruk m. fl
<u>Tranhult-Kåperyd</u>	Grundvatten	God/Potentiell påverkan	152258 - F.d. Månsarps Galvaniseringsverkstad kvarn
<u>Värnamo-Ekeryd</u>	Grundvatten	God/Potentiell påverkan	184690 - F.d. Brandövningsplats på Krycklefors
<u>Väster om L. Fälthemmet</u>	Grundvatten	God/Potentiell påverkan	151907 - fd. Hoks avfallsupplag
<u>Hjortsjön</u>	Sjö	God/Osäker risk	151905 - Kalvadalens avfallsupplag
<u>Hokaån: Härån - Hokaån</u>	Vattendrag	God/Osäker risk	151907 - fd. Hoks avfallsupplag
<u>Lagan: Lillån - Stödstopaån</u>	Vattendrag	God/Osäker risk	Flera, bland annat en brandövningsplats
<u>Stödstopaån nedre</u>	Vattendrag	God/Osäker risk	Waggeryd Cell AB, fd Munksjö AB sulfatfabrik m.fl.
<u>Stödstopaån övre</u>	Vattendrag	God/Osäker risk	151904-Munksjötippen
<u>Västerån ovan Älgabäcken</u>	Vattendrag	God/Osäker risk	152004 - Nyholms Metall AB m.fl.

6.5. Exploateringsområden

Översiktsplanen ska synliggöra såväl som tydliggöra risker och hänsynstaganden inför kommande detaljplaner eller lovgivningar. En ny översiktsplan är under framtagande för Vaggeryds kommun. Där konstateras att mark och förorenade områden är någonting som behöver hanteras tidigt så att nödvändiga åtgärder kan vidtas. Spridningsrisken av klorerade kolväten och andra föroreningar i miljön behöver uppmärksammas i all planering. Områden som berörs av förorenad mark i översiktsplanen är:

- Vaggeryd södra avfart som är utpekad för verksamhetsändamål och behöver utredas vad gäller generella markföroreningar.
- Utpekade utvecklingsområden Trollberget, Backsvalan och Stenvadet i Skillingaryd. Utpekade utvecklingsområden behöver utredas för förorenad mark, till exempel klorerade kolväten.
- Utvecklingsområdena utmed Fabriksgatan samt Östra Allégatan och Östra Fåglabäcksvägen behöver utredas vad gäller klorerade kolväten.
- Utvecklingsområden i Vaggeryd utreds för förorenad mark avseende klorerade kolväten, främst Oden, Yggen, Källemo och hela centrala delen.

Inom Vaggeryds kommun uppskattas att det årligen förekommer cirka 6 exploateringsärenden eller andra planärenden som berör förorenade områden.

Mängden exploateringsärenden och planärenden som berör förorenade områden, kombinerat med behovet av undersökningar, medför att det är relevant att prioritera undersökningar av dessa objekt innan arbetet för exploatering sätts igång för att det ska kunna genomföras så bra som möjligt. Detta gäller vid översiktsplaner, detaljplaner och bygglov. Därmed är det relevant att börja med undersökningar för de objekt som ligger på fastigheter som omfattas av Vaggeryds kommuns nya översiktsplan, för att sedan göra ytterligare undersökningar som säkerställer markens lämplighet när det kommer in ansökan om bygglov eller när nya detaljplaner görs.

6.6. Klorerade lösningsmedel och PFAS

Det kan vara lämpligt att prioritera objekt utifrån branscher som är vanligt förekommande i kommunen, för att därigenom fokusera på de föroreningstyper som är ett större lokalt problem. Klorerade lösningsmedel är ett exempel som har använts vid många verksamheter i regionen och som vid förorening kan utgöra en hälsorisk över stora områden, exempelvis genom att en föroreningsplym avdunstar och tränger in i vattenledningar eller husgrunder. Även PFAS utgör en betydande risk, särskilt genom påverkan på vattenförekomster och dricksvatten.

Genom att prioritera branschvis eller föroreningsvis minimeras behovet av omfattande inläsning, samtidigt som erfarenheter byggs upp. Detta möjliggör också samordning och sambedömning inom tillsynsarbetet.

Utredningsinsatser kan även riktas mot objekt som ligger i eller nära befintliga bostadsområden, där potentiella lokala risker för människors hälsa i boendemiljön kan förekomma. Här kan nämnas fastigheterna Viktoria (Vaggeryd), Sörgårdsområdet, Rådjuret, Bocken m fl (Skillingaryd) med närhet till bostäder och användning av klorerade lösningsmedel. I avsnitt 6.5 nämns ytterligare områden som är relevanta när det gäller exploatering.

6.6.1 Klorerade lösningsmedel

Tabell 7. Objekt inom plymmrådet i Vaggeryd. Tabellen visar de tre zonerna, id, objektnamn samt fastighet.

Zon	Id	Objektnamn	Fastighet
Zon 1	151935	F.d. Swedform	MJÖLKÖRTEN 2
Zon 1	152150	Mattssons Mekaniska AB/Möbelfabrik m. fl.	TOR 9; TOR 10
Zon 1	183893	fd Ge-Ce mek verkstad/ Firma automatpress	UTSIKTEN 15

Zon 1	176146	Vaggeryds Bilverkstad	RUNAN 11
Zon 1	152015	Bensinstation Götastrand, SPIMFAB/Gulf-macken	GÖTASTRAND 1:11
Zon 1	151943	Mattssons Mekaniska/ Mig-Svets/Järnindustri	BALDER 2
Zon 2	152081	Värmeverket, Vaggeryd	MJÖLKÖRTEN 4
Zon 2	152059	Vilo	LIMKENKTEN 2
Zon 2	151985	Cromtjänst Produktion AB	FORMGIVAREN 3
Zon 2	151987	PR Tryckeri i Vaggeryd	FORMGIVAREN 8
Zon 2	151986	Swedese Möbler AB	FORMGIVAREN 7
Zon 2	151970	Vaggeryds Hydraulik AB m.fl.	BÄCKASKOG 12; BÄCKASKOG 23, BALDER 1
Zon 2	151971	Vaggeryds Svarv AB/F.d. Linds konfektion	BÄCKASKOG 9
Zon 2	151973	Vaggeryds Möbelfabrik	BÄCKASKOG 9
Zon 2	152151	Shell Vaggeryd	TREKANTEN 8
Zon 2	176165	fd. Blomgren & Svensson AB m.fl	ODEN 12
Zon 2	176890	Vaggeryds Bilverkstad	HERMES 3
Zon 2	152019	Hermes	HERMES 5
Zon 2	151942	F.d. Vaggeryds Mekaniska AB/Vaggeryds Hydraulik AB	BALDER 1
Zon 3	152020	Joe Steen AB, Hermes	HERMES 6
Zon 3	152112	Staffansboda Industri AB	RALLARROSEN 1
Zon 3	151981	Industriservice AB/Bläster Teknik i Vaggeryd AB	DRESSINEN 4
Zon 3	181174	Fd. Hjalmar Anderssons snickeri	TULE 1
Zon 3	176948	Räddningstjänsten Vaggeryd	SVEA 1
Zon 3	152107	Sintek Intern.,AK Verkstads AB/Sintek Design m.fl.	ODEN 20
Zon 3	151905	Kalvadalens avfallsupplag	STAREN 6; STAREN 7

Tabell 8. Objekt inom potentiellt plymområde för klorerade lösningsmedel i Skillingaryd. Tabellen visar id, objektnamn samt fastighet.

Id	Objektnamn	Fastighet
176157	Svensson Sigvard	GRÖNFINKEN 6
151932	Proton Skillmech AB	MÅSEN 8
152100	Ekdahls Möbel AB (1)	MÅSEN 7
152152	IMO - Plast/ Fiberprodukter i Skillingaryd AB	TROLLBERGET 1:10
152140	Anderssons Mek Verkstad m.fl.	SÖRGÅRDEN 1:44
151941	Uppåkra mekaniska verkstad (2) m.fl.	BACKSVALAN 1

I Tabell 7 och Tabell 8 beskrivs objekt som ligger inom områden där det finns en risk att klorerade lösningsmedel spridits från verksamheter. Det finns ett plymområde som upptäckts i Vaggeryd och i Skillingaryd antas det finnas ett liknande område med tanke på ämnens kemiska egenskaper samt spridningsförutsättningarna i marken. Kartor över områdena finns i underlaget till handlingsplanen. Utöver plymområdet i Vaggeryd (Tabell 7) och det potentiella plymområdet i Skillingaryd (Tabell 8) finns det många fler objekt där klorerade lösningsmedel potentiellt har använts i kommunen. Dessa objekt är inte med i denna handlingsplan men finns beskrivna i en tabell i underlaget till planen. Tabellen i fråga beskriver objekt inom specifika branscher där klorerade lösningsmedel ofta använts och baseras på Branschlistan från Naturvårdsverket⁵. Tillsynsmyndighet för objekten i Tabell 7 och Tabell 8 kan vara antingen kommunen eller länsstyrelsen.

⁵ [branschlistan-2020-fororenade-omraden.pdf \(naturvardsverket.se\)](#)

6.6.2 PFAS

Sedan 2023 pågår en satsning från regeringen att inventera landets potentiella PFAS-objekt (benämnt RUPFO). Uppdraget är uppdelat i fyra delprojekt där delprojekt 1 innefattar inventering och riskklassning. Inventeringen utförs av länsstyrelsen och kommunerna i samarbete med Naturvårdsverket. Syftet med projektet är att kartlägga och riskklassa alla PFAS-objekt i kommunen.

Vid tidigare arbete inom förorenad mark har man ofta inte tagit hänsyn till PFAS-användning som en potentiell föroreningskälla. Sedan problemet med PFAS har uppmärksammats på senare tid har länsstyrelsen tagit fram en prioriteringslista över potentiella PFAS-objekt baserat på de branscher som historiskt sett har använt PFAS, varav 68 objekt återfinns i Vaggeryds kommun (tabell 9). En del av dessa objekt är redan inventerade sedan tidigare och behöver nu bara inventeras om med hänsyn till potentiell PFAS-förorening, medan vissa objekt inte har inventerats alls och kan behöva genomgå en fullständig inventering beroende på typ av objekt. För fullständiga inventeringar ställs generellt krav på verksamheten att genomföra en MIFO fas 1-inventering som inkluderar PFAS-perspektivet, medan för redan inventerade objekt genomför kommunen den förenklade inventeringen som endast innefattar PFAS.

Processen är samma som övriga MIFO fas 1-utredningar i att de ska resultera i en riskklassning, vilket ligger till grund för prioritering av objekt som ska utredas vidare genom MIFO fas 2, fördjupade undersökningar och eventuell sanering.

Tabell 9. Objekt som är potentiellt PFAS-förorenade och ska inventeras inom Vaggeryds kommun.

Prioriterings-klass	Primär bransch	Branschklass	Objektnamn	Fastighet
1	Brandstation/Brandövningsplats	2	Skillingaryd brandstation	BJÖRNEN 5
2	Betning av säd	2	F.d. Krokhemmets kvarn	KROKHEMMET 1:1
2	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkeri	3	Ericsson & Svensson Åkeri AB m.fl.	HOVTÅNGEN 11
2	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkeri	3	Maskinverksamhet på Ettrarp	ETTRARP 1:1
2	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkeri	3	F.d. Månsabo Bilsvets	SÖRGÅRDEN 1:25
2	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkeri	3	Skillingaryds Bilcity AB	HASSELN 1
2	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkeri	3	Hässle Transport AB	HOK 2:160
2	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkeri	3	Smålandsrasta AB/Sandahls Åkeri m.fl.	KLEVSHULT 1:131
2	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkeri	3	Karlssons-Buss	HOVTÅNGEN 9
2	Drivmedelshantering	2	Qstar Försäljning Morarp Hok	MORARP 2:40
2	Drivmedelshantering	2	Smålandsrasta AB/F.d. Åkeri	KLEVSHULT 1:116
2	Garveri - övriga	2	F.d. Garveri Björkefors	BJÖRKEFORS 1:4
2	Järn- och lättmetallgjuteri	3	Gjuteri Ljungafors	STENHESTRA 1:8
2	Järn-, stål- och manufaktur	1	Fd. Elghammar bruk/Fd. Elghags/WOG industri m.fl.	ÄLGEBO 1:10
2	Plantskola	2	F.d. Plantskola Skillingaryd	PÅLEN 1:1>2, PÅRONET 10 m.fl.
2	Skidanläggning	3	Kyllås Skidanläggning	KYLLÅS 1:23
2	SPIMFAB	2	F.d. okänd bensinstation	GRÄSHULT 2:2>1
2	SPIMFAB	2	F.d. Nynäs, SPIMFAB, Gulf m.fl.	HÅSTEN 7
2	SPIMFAB	2	Bensinpump/Solfors Lanthandel SPIMFAB	GÄRAHOV 1:15
2	SPIMFAB	2	Wilhem Sandahls Åkeri	GRÄSHULT 2:14

2	Sågverk med doppning	2	F.d. Arvid Wiss Sågverk AB m.fl	MÖRKHULT 1:10, MÖRKHULT 1:3
2	Sågverk utan doppning/impregnering	4	F.d. sågverk i Krokhemmet	KROKHEMMET 1:1, KROKHEMMET 1:4
2	Sågverk utan doppning/impregnering	4	Ryds ångsåg	TOFTERYDS- RYD 1:5>1
2	Sågverk utan doppning/impregnering	4	fd. Bröderna Gunnarssons Snickerifabrik	LJUNGBERG 2:7
2	Sågverk utan doppning/impregnering	4	Såg, Kvighult	KVIGHULT 1:4
2	Sågverk utan doppning/impregnering	4	F.d. Möllefors Kvarn och Såg	KUSHULT 1:7
2	Sågverk utan doppning/impregnering	4	I Stenssons Emballage	KUSHULT 1:19
2	Sågverk utan doppning/impregnering	4	Förebergs kvarn och såg	FÖREBERG 2:6, FÖREBERG 2:8
2	Sågverk utan doppning/impregnering	4	Sjöbo ångsåg/lwerskogs Sågverk	BONDSTORPS- SJÖBO 1:33
2	Tillverkning av plast – polyester	3	Automatplast	OXELN 2
2	Tillverkning av plast – polyester	3	IMO - Plast/ Fiberprodukter i Skillingaryd AB	TROLLEBERGE T 1:10
2	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	Nyholms Metall AB m.fl.	GISSLAKÖP 3:1
2	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	Holmbergs Rörmöbler AB m. fl.	RÄVEN 3
2	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	2	Krahners (gamla platsen 2)	RÅDJURET 7
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	Pålskogs smide	PÅLSKOG 1:3
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	Anderssons Mek Verkstad m.fl.	SÖRGÅRDEN 1:44
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	Engholms industri (1) m. fl.	RÖNNEN 6
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	Pålskog Teknik	PÅLSKOG 1:4
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	Isakssons Metallindustri KB	MORARP 2:97
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	Tobo Metall AB	LINNERYD 1:37
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	fd. Yngve Karlssons Mekaniska	LINNERYD 1:32
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	JSS Verktyg & Metall AB/Br Svenssons Mek Verkstad	HÅRADSKÖP 1:16
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	Granbäckens Varv & Maskin	HUBBESTAD 3:26
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	F.d. Hooks Produktions AB (Thor Ahlgren AB) m.fl.	HOK 2:76
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	Icotron	GIRAFFEN 6
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	GM-Verken	GASELLEN 3
2	Verkstadsindustri - utan halogenerade lösningsmedel	3	Nyströms Industri	BASSEBERG 1:11
2	Ytbehandling av metaller elektrolytiska/kemiska processer	2	Alteams Stilexo AB/Comptech i Skillingaryd AB	GIRAFFEN 2
2	Ytbehandling av metaller elektrolytiska/kemiska processer	2	Kendrion Presso AB/Presso mekaniska AB	GIRAFFEN 5
2	Ytbehandling av trä	4	F.d. Bröderna Wallins Möbelfabrik	HOK 2:62
2	Ytbehandling av trä	4	F.d. träindustri på Saturnus	SATURNUS 6
2	Ytbehandling av trä	4	F.d.träindustri på Rösberga	RÖSBERGA 1:7
2	Ytbehandling av trä	4	Fd. träindustri vid Kushult	KUSHULT 1:10
2	Ytbehandling av trä	4	F.d. Johanssons Snickarverkstad	BYARUMS- SKOG 1:5
2	Ytbehandling av trä	4	fd. Åke Olssons snickerifabrik	ÅLARYD 2:18
2	Ytbehandling av trä	4	Thorsten Ekdahls Möbelindustri (2)	ÅLARYD 2:14
2	Ytbehandling av trä	4	Ekdahls Möbel AB (1)	MÅSEN 7
2	Ytbehandling av trä	4	Möbelfabrik	RÖNNEN 7
2	Ytbehandling av trä	4	fd. Strömlunds snickerifabrik	RÖNNEN 4

2	Ytbehandling av trä	4	G Eriksson & Co Möbelfabrik	RÄVEN 8
2	Ytbehandling av trä	4	JP Johanssons Vagnshjultillv. / Hallafors Industri	LINNÅS 1:20
2	Ytbehandling av trä	4	f.d. Kyllefors snickerifabrik	KYLLÅS 1:8
2	Ytbehandling av trä	4	Bergfors snickeri	BASSEBERG 1:6; KYLLÅS 1:12; KYLLÅS 1:15
2	Ytbehandling av trä	4	Möbelsnits	ILLERN 8
2	Ytbehandling av trä	4	fd. Hagshults Pinnstolsfabrik	FAGERHULT 1:14
2	Ytbehandling av trä	4	P.R. Karlssons Möbelfabrik AB	BASSEBERG 1:9

7. Kommunens organisation, ansvar och resurser för arbete med förorenade områden

I Vaggeryds kommun är arbetet med förorenade områden organiserat på följande sätt:

- Arbetet med de förorenade områdena sker i samarbete mellan berörda förvaltningar. Övergripande samordningsansvar ligger på miljö- och byggförvaltningen.
- Miljö- och byggförvaltningen har ansvar för tillsynen. Det innefattar riskklassning av fastigheter, bedömning av prioriteringsordning och genomförande av verksamhetsplanen genom ansvarsutredningar och förelägganden.
- Kommunledningskontoret kommer att delegera ut uppgiften att ansvara för bidragsansökningar avseende fastigheter som saknar någon typ av ansvar, samt efterföljande huvudmannaskap för undersökningar och saneringsåtgärder.
- Kommunledningskontoret har ansvar för hantering inom fysisk planering. Vid planläggning ska frågan om förorenade områden utredas och möjligheten att utföra skyddsåtgärder för att motverka risk med markföroreningar regleras.
- Kommunledningskontoret har ansvar för förorenade områden som kommunen har orsakat, eller förorenade fastigheter som kommunen äger, i egenskap av dess roll som yttersta verksamhetsutövare och fastighetsägare. Det innebär att kommunledningskontoret bör upprätta en budget och tidsplan för utredning eller sanering av förorenade fastigheter som kommunen ansvarar för.
- Tekniska kontoret ansvarar för utredning och eventuella åtgärder av nedlagda kommunala deponier.

Vid förvärv av fastighet ska kanslienheten samråda med miljö- och byggförvaltningen om eventuella förorenade områden berörs. Vid försäljning av fastighet ska miljö- och byggförvaltningen bistå kanslienheten med fakta rörande eventuella förorenade områden som berörs av försäljning och vilka åtgärder som kan komma att krävas.

8. Strategi och resursbehov

Kommunens arbete med förorenade områden ska ske på ett långsiktigt och hållbart sätt. I kommunens tillsyn ska risker för människors hälsa och miljö beaktas ur ett kort och långt tidsperspektiv samt ta hänsyn till klimatanpassning, resurseffektivitet och sociala aspekter.

För att kunna nå uppsatta regionala och lokala mål och för att arbeta aktivt mot att nå miljömålet giftfri miljö ska Vaggeryds kommun arbeta enligt följande strategi:

- Miljö- och byggförvaltningen ska öka andelen egeninitierad tillsyn jämfört med nuläget. Tillsynen prioriteras utefter riskklass, potentiell påverkan inom skyddszon för exempelvis vattentäkt, samt med hänsyn till risken att översvämningar och skred kan påverka prioriterade objekt.
- Miljö- och byggförvaltningen ansvarar för att det finns tillräcklig kompetens inom förorenade områden.
- Kanslienheten ska vid översiktsplanering för mark- och vattenanvändning ta hänsyn till risken att översvämningar och skred kan påverka prioriterade förorenade områden så att potentiella negativa effekter minimeras. Vid planläggning ska möjligheten att utföra skyddsåtgärder regleras.
- Tekniska kontoret ska prioritera arbetet med nedlagda deponier där kommunen är verksamhetsutövare.
- Inom kommunen ska kunskapsspridning och delning av information om förorenade områden ske mellan och inom berörda förvaltningar.

8.1 Aktivitets- och tidsplan

40 objekt i kommunen kvarstår att inventera, varav 7 är branschklass 3 av typen som bör inventeras. Målet inom kommunen är att utföra minst 4 inventeringar om året, vilket innebär att inventeringsarbetet ska vara klart som senast 2035.

För närvarande finns det 24 objekt inom riskklass 1 och 2 där kommunen är tillsynsmyndighet. Beroende på resultatet av inventeringen och vidare undersökningar kan antalet objekt som kräver åtgärd att ändras. För att kunna nå det slutliga målet med arbetet med förorenade områden till 2050 bör uppskattningsvis 2 objekt åtgärdas per år, med utrymme för färre åtgärder medan inventeringsarbetet fortfarande är pågående. Parallellt bör MIFO fas 2 genomföras på ca 3 objekt per år.

Handlingsplanen är gemensam för hela kommunens arbete och omfattar såväl tillsyn som annat arbete med förorenade områden. Tillsynsinsatser specificeras närmare i behovsutredning för tillsyn och tillsynsplan.

Tabell 9. Aktivitets- och tidsplan för egeninitierande aktiviteter.

Ärendetyper	Antal objekt	Planerad aktivitet	Tidplan
Identifierat förorenat område	40	Genomför inventering enligt MIFO fas 1	4 objekt per år
Inventerade objekt i riskklass 1 och 2 (uppskattat)	45	Genomför förstudie enligt MIFO fas 2	3 objekt per år
Undersökta objekt i riskklass 1 och 2 (uppskattat)	30	Genomför fördjupade undersökningar och eventuellt åtgärder	2 objekt per år
Potentiella PFAS-objekt	68	Genomför förenklad inventering enligt MIFO fas 1 (PFAS)	30 objekt per år

Tabell 10. Aktivitets- och tidplan för händelsestyrda aktiviteter.

Ärendetyper	Planerad aktivitet	Tidplan
Exploateringsärenden	Planläggning och tillsyn vid exploatering	Ca 6 ärenden per år
Avetablering av verksamhet	Tillsynskrav vid avetablering	Ca 1 ärenden per år

För perioden 2025-2027 prioriteras inventering och åtgärder av objekt förorenade med klorerade lösningsmedel, med ambitionen att alla objekt ska som minst vara utredda enligt MIFO fas 2 och vid behov under pågående handläggning för fördjupade undersökningar och åtgärder vid slutet av perioden. Parallellt utför miljö- och byggförvaltningen även inventering och riskklassning av alla potentiellt PFAS-förorenade objekt i kommunen, i enlighet med det pågående nationella PFAS-projektet. Delprojekt 1 (inventering) är planerat att genomföras under år 2025-2027.

Händelsestyrda ärenden är alltid prioriterade löpande, och övriga egeninitierade tillsynsinsatser kommer att ske i mån av tid. Vid planering av kommande detaljplaner kommer egeninitierad tillsyn av relevanta objekt prioriteras i ett så tidigt skede som möjligt för att om möjligt kräva utredningar eller saneringar av ansvariga parter istället för att detta bekostas av kommunen.

8.2. Resursbehov

För att målen skall kunna uppnås bedömer kommunen totalt sett att resursbehovet för arbete med förorenade områden uppgår till 4 MIFO fas 1, 3 MIFO fas 2 och 2 åtgärdsärende per år. Utöver detta tillkommer även arbete med händelsestyrda ärenden.

Tillsyn över förorenade områden uppskattas ha ett resursbehov som uppgår till ca 1 tjänst.

För närvarande har kommunen två tjänster på ca 50 % inom förorenade områden, vilket resulterar i en hel tjänst och därmed bör täcka resursbehovet för att hålla tidsplanen. För att säkerställa att arbetet med förorenade områden inte avstannar vid personalförändringar, sjukdom, föräldraledighet med mera är det viktigt att flera personer jobbar kontinuerligt med frågorna.

8.3 Finansiering

Arbetet med förorenade områden finansieras delvis av miljö- och byggnämnden inom befintlig budget, och delvis genom tillsynsavgifter från ansvariga verksamheter.

Ansvarsutredningar och upprättande av förelägganden kan debiteras i de fall ansvariga verksamheter finns. Saknar objektet ansvar går det inte att ta ut avgift för ansvarsutredning och inventering eller granskning och bedömningar. Även då ansvar finns kan man normalt sett inte ta ut avgift endast för granskning av handlingar rörande exempelvis undersökningar. Majoriteten av tillsynsarbetet förväntas därmed behöva finansieras inom befintlig budget.